AIR LIQUIDE INDUSTRIES BELGIUM

ANTONIO TIZZANO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. március 30. [1]

I – Bevezetés

1. Két külön határozatával a Cour d'appel de Liège (a továbbiakban: fellebbviteli bíróság) és a Tribunal de première instance de Liège (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az EK 234. cikk értelmében előzetes döntéshozatal iránt több, a kizárólag a földgázállomásokon használt motoroknak a helyi hajtómotoradó alóli mentesítése és az EK 25., EK 87. és EK 90. cikk összeegyeztethetőségére, valamint a fenti intézkedés összeegyeztethetetlenségének esetleges megállapításához fűződő jogkövetkezményeire vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé.

1 – Eredeti nyelv: olasz.

II – A jogi háttér

A közösségi szabályozás

2. A jelen ügy megoldása érdekében elsősorban az EK 87. cikk (1) bekezdésére kell utalni, amely, amennyiben az Szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánítja a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatást, amely torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

3. Emlékeztetni kell még az EK 88. cikk (3) bekezdésére, amely a jelen ügy vonatkozásában ekként rendelkezik:

„A Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására vagy módosítására irányuló szándékról."

4. A jelen ügyre az EK 25. cikk is vonatkozik, amelynek értelmében:

„A tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és azzal azonos hatású díj. Ezt a tilalmat a fiskális vámokra is alkalmazni kell."

5. Végezetül utalni kell az EK 90. cikkre, amely így rendelkezik:

„A tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más államok termékeire a hasonló jellegű hazai termékre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót.

A tagállamok továbbá nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja."

A nemzeti szabályozás

A C-393/04. sz. ügyben

6. A seraingi városi tanács 1999. december 13-án a hajtómotoradó bevezetéséről szóló rendeletet fogadott el (a továbbiakban: önkormányzati rendelet). E rendelet a város területén székhellyel rendelkező ipari, kereskedelmi, pénzügyi és mezőgazdasági vállalkozásokat a vállalkozás vagy annak telephelyei tevékenységéhez felhasznált motorokra kivetett éves adóval terheli, függetlenül attól, hogy milyen üzemanyag vagy energiaforrás hajtja e motorokat. Ezen adó összege a használt motor teljesítményével arányos.

7. Ugyanakkor az önkormányzati rendelet 3. cikke előírja az adómentesség meghatározott eseteit. A jelen ügy vonatkozásában a rendelet 3. cikkének kilencedik bekezdése szerint különösen azok a motorok mentesülnek a hajtómotoradó alól, „amelyeket a fölgáznyomás-szabályozó állomásokon használnak az ellátóvezeték nyomásrendszerét biztosító kompresszorok működtetése érdekében."

A C-41/05. sz. ügyben

8. A liege-i tartományi tanács 1998. október 30-án és 1999. október 29-én a hajtómotoradó bevezetéséről szóló rendeletet fogadott el (a továbbiakban: tartományi rendelet).

9. E rendelet alkalmazási köre megegyezik a seraingi városi tanács által elfogadott, fent említett rendelettel, és ez utóbbihoz hasonló módon mentesíti a hajtómotoradó alól a földgáznyomás-szabályozó állomásokon használt motorokat.

III – A tényállás és az eljárás

Bevezetés

10. Az Air Liquide az ipari és orvosi gáz gyártására és szállítására szakosodott ipari csoport. Az Air Liquide Industries Belgium SA (a továbbiakban: Air Liquide) e csoport tagja.

11. Az Air Liquide magas nyomású vezetékhálózaton keresztül ipari gázt szállít a Belgiumban lévő különböző termelőlétesítményeiből a Belgiumban, Franciaországban és Hollandiában honos ügyfelei részére.

12. E tevékenysége körében az Air Liquide ipari gázt termelő egységet üzemeltet Liège tartományban, Seraing település területén. Ez az egység gáznyomás-szabályozó állomást foglal magában, amely a gázt a megfelelő vezetékekbe pumpálja, és így lehetővé teszi a szállítást.

A C-393/04. sz. ügy

13. Az Air Liquide 2000. június 28-án adószámla-egyenlegértesítőt kapott a seraingi önkormányzattól, amelyben ez utóbbi felszólította, hogy az 1999. évi tevékenységére vonatkozóan hajtómotoradó címén fizessen meg 41 275 757 BEF-t (1 023 199,20 eurót).

14. Az Air Liquide 2000. szeptember 22-én panaszt nyújtott be az említett önkormányzat Collège des bourgmestre et échevins testületéhez, az adótartozás törlése iránt. Ezt a panaszt a testület a 2001. március 15-i határozatával elutasította.

15. A felperes ezt követően keresetet nyújtott be a Tribunal de première instance de Liège-hez a panaszt elutasító határozat megsemmisítése iránt, arra hivatkozva, hogy a szóban forgó adó hátrányosan megkülönböztető jellegű, mert az ipari gázt termelő és szállító vállalkozásokat sújtja, miközben a földgázszállító vállalkozásokra nem vonatkozik.

16. A fent említett bíróság 2002. november 28-i határozatában elfogadhatónak, de megalapozatlannak nyilvánította a keresetet. Az Air Liquide ezért fellebbviteli bírósághoz fordult, amely 2004. szeptember 15-i ítéletében az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Az Európai Közösség létrehozásáról szóló, egységes szerkezetbe foglalt [EK-] szerződés 87. cikke értelmében állami támogatásnak kell-e tekinteni a földgázállomásokon használt motoroknak a helyi hajtómotoradó alóli olyan mentesítését, amely nem terjed ki a más ipari gáz céljára használt motorokra?"

A C-41/05 sz. ügy

17. A liège-i tartományi tanács 2000. április 20-án és 2001. május 9-én az Air Liquide részére adószámla-egyenlegértesítőt küldött, és felszólította, hogy hajtómotoradó címén fizessen meg az 1999-es üzleti évre vonatkozóan 4 744 980 BEF (117 624,98 euró) összeget, a 2000-es üzleti évre vonatkozóan pedig 2 403 360 BEF (59 577,74 euró) összeget.

18. Miután az adótartozás törlése iránt benyújtott panaszokat a Provence de Liège hatóságai elutasították, az Air Liquide keresetet nyújtott be a Tribunal de première instance de Liège-hez az elutasító határozat megsemmisítése és a korábban megfizetett 30 788 100 BEF (763 217,06 euró) összegű adó visszatérítése iránt.

19. Mivel a felperes arra hivatkozott, hogy a hajtómotoradó az EK 25., az EK 87. és az EK 90. cikk szerinti jogellenes adónak minősül, a Tribunal de première instance de Liège 2005. január 24-i határozatával felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Az Európai Közösség létrehozásáról szóló, egységes szerkezetbe foglalt szerződés 87. cikke értelmében állami támogatásnak kell-e tekinteni a földgázállomásokon használt motoroknak a helyi hajtómotoradó alóli olyan mentesítését, amely nem terjed ki a más ipari gázokhoz használt motorokra?

2) A fenti kérdésre adott igenlő válasz esetén a tartományi hajtómotoradó alóli mentességben nem részesülő adózó keresetét elbíráló nemzeti bíróságnak köteleznie kell-e a fenti adót beszedő hatóságot arra, hogy azt térítse vissza ezen adózó részére, ha e bíróság megállapítja, hogy az adót beszedő hatóság azt *de jure* vagy *de facto* nem követelheti a hajtómotoradó alóli mentességben részesülő adózótól?

3) Az ipari gáznak kompressziós állomások felállítását igénylő nagynyomású vezetékekben történő szállítására használt motorokat terhelő hajtómotoradót az egységes szerkezetbe foglalt Szerződés 25. és ezt követő cikkei által tiltott azonos hatású díjnak kell-e tekintetni, ha úgy tűnik, hogy az adót valamely tartomány vagy település *de facto* az ezek területén kívülre szállított ipari gáz esetén szedi be, míg az ugyanilyen körülmények mellett szállított földgáz mentes ezen adó alól?

4) Az ipari gáznak kompressziós állomások felállítását igénylő nagynyomású vezetékekben történő szállítására használt motorokat terhelő hajtómotoradót az egységes szerkezetbe foglalt Szerződés 90. és ezt követő cikkei által tiltott belső adót kivető intézkedésnek kell-e tekintetni, ha úgy tűnik, hogy a földgáz szállítása adómentes?

5) Abban az esetben, ha a fenti kérdésekre igenlő válasz adandó, a hajtómotoradót megfizető adózó megalapozottan igényelheti-e vissza az adót 1992. július 16-ától, a Legros és társai ügyben hozott ítélet [2] kihirdetésének napjától?"

A Bíróság előtti eljárás

20. A szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából a Bíróság második tanácsának elnöke 2005. július 21-i végzésében egyesítette a C-393/04. és a C-41/05. sz. ügyet.

21. Mindkét ügyben a felperes, a Province de Liège, a Ville de Seraing, a belga kormány és a Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Ezt követően a 2005. október 13-i tárgyaláson is észrevételeket terjesztettek elő.

2 – A C-163/90. sz. ügyben 1992. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-4625. o.).

IV – Jogi elemzés

Az első kérdésről (a C-393/04. és a C-41/05. sz. ügy)

22. A Bírósághoz a fellebbviteli bíróság által benyújtott egyetlen, továbbá a Tribunal de première instance által benyújtott első kérdés alapján a kérdést előterjesztő bíróságok lényegében azt kérdezik a Bíróságtól, hogy vajon a Szerződés értelmében állami támogatásnak kell-e tekinteni a földgáznyomás-szabályozó állomásokon használt motorok (az első esetben helyi, a második esetben tartományi) hajtómotoradó alóli mentesítését (a továbbiakban: vitatott intézkedések).

A Bíróság hatásköréről

23. Mindenekelőtt azonban a Ville de Seraing, a Province de Liège, a belga kormány (a továbbiakban: belga hatóságok) és a Bizottság vitatja a kérdés elfogadhatóságát, azzal az ellenvetéssel, hogy a két alapeljárásban az Air Liquide nem az állítólagosan jogellenes állami támogatás kedvezményezettől való visszatérítése, hanem az önmagában jogszerű adó címén általa megfizetett összegek megtérítése iránt indított keresetet a kérdést feltevő bíróságoknál.

24. Márpedig véleményük szerint a visszatérítés e fajtáját a Bíróság ítélkezési gyakorlata kizárja, mondván, hogy „a kötelező adó fizetésére kötelezett személyek annak érdekében, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól, nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek". [3] Következésképpen mivel a kérdést előterjesztő bíróságok a felperes kérelmének nem adhatnak helyt, a belga hatóságok és a Bizottság szerint a vitatott intézkedést esetlegesen állami támogatásnak minősítő bírósági határozat sem befolyásolja az alapügy megoldását.

25. Ugyanilyen okból állapította meg több, a jelen ügyekhez hasonló adóvisszatérítési igényre vonatkozó ügyben a Bíróság, hogy nincs hatásköre a szóban forgó intézkedés állami támogatásként történő minősítése ügyében határozni. [4]

26. A magam részéről emlékeztetnék arra, hogy a Bíróság jól ismert és állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az előzetes döntéshozatal iránti eljárásokban kizárólag az ügyben eljáró, a beavatkozásról határozó és azért felelősséget vállalni köteles nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje az előzetes döntéshozatalnak

3 – A C-390/98. sz. Banks-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-6117. o.) 80. pontja; az elvet megerősítette a C-430/99. és C-431/99. sz., Sea-Land Service és Nedlloyd Lijnen egyesített ügyekben 2002. június 13-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-5235. o.) 47. pontja.

4 – A belga hatóságok és a Bizottság különösen a C-437/97. sz., EKW és Wein & Co ügyben 2000. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-1157. o.) 53. és 54. pontjára, valamint a C-36/99. sz., Idéal tourisme ügyben 2000. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-6049. o.) 26-29. pontjára utalnak.

az ítélet meghozatala szempontjából való szükségességét, valamint a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét. A Bíróság csak kivételesen mondhat le hatásköréről, kizárólag abban az esetben, „ha nyilvánvaló, hogy a közösségi jog kért értelmezése nem áll összefüggésben a valósággal vagy az alapeljárás tárgyával". [5]

27. El kell dönteni, hogy ez a feltétel a jelen esetben teljesül-e, és különösen azt, hogy *nyilvánvaló*-e az, hogy az a kérdés, amely arra irányul, hogy a vitatott intézkedést támogatásnak kell-e tekinteni, nem befolyásolja a kérdést feltevő bíróságok előtt folyamatban lévő alapügyek megoldását.

28. Számomra úgy tűnik, hogy erre a kérdésre nemleges választ kell adni, hasonlóan ahhoz, ahogy nemet mondtam a Ferring-ügyben a francia kormány által emelt elfogadhatatlansági kifogásra is (amelyet egyébként a Bíróság sem fogadott el). [6]

29. Ez utóbbi ügyhöz hasonlóan most is úgy vélem, hogy az elsőfokú bíróságok ezekben az ügyekben is kizárólagosan (C-393/04. sz. ügy), illetve elsődlegesen (C-41/05. sz. ügy) arra a kérdésre keresik a választ, hogy vajon a vitatott intézkedést támogatásnak kell-e minősíteni, következésképpen a Bíróság erre vonatkozó határozata lehetővé teheti a nemzeti bíróság számára az előtte folyamatban lévő ügy elbírálását.

30. A fenti megfontolástól függetlenül is úgy vélemk, hogy még abban az esetben is hasznos erről határozni, ha – mint ahogyan azt a belga hatóságok, a Bizottság és én magam is javasolom (lásd a 58–76. pontot) – a határozat alapján az Air Liquide által benyújtotthoz hasonló, visszatérítésre irányuló keresetek nem elfogadhatóak.

31. Azt is rögzíteni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „a támogatási intézkedések végrehajtásáról szóló jogi aktusok érvényességét érinti, ha a nemzeti hatóságok az [EK 88. cikk (3) bekezdésének] utolsó mondatát megsértik. A nemzeti bíróság *köteles* a jogalany által hivatkozott jogsértés *minden olyan jogkövetkezményét* alkalmazni a nemzeti eljárási joggal összhangban, amely a támogatási intézkedések végrehajtásáról szóló jogi aktusok érvényességét, valamint a fenti rendelkezés vagy esetleges átmeneti intézkedések megsértésé-

5 – Az Idéal toursime ügyben hozott, a 4. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 20. ponja. Lásd még e tekintetben többek között a C-125/94. sz. Aprile-ügyben 1995. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2919. o.) 16. és 17. pontját, a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.) 59. pontját, valamint a C-350/03. sz. Schulte-ügyben 2005. október 25-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9215. o.) 43. pontját.

6 – A C-53/00. sz. Ferring-ügyben 2001. május 18-án ismertetett főtanácsnoki indítvány 22. és 23. pontja (az ügyben 2001. november 22-én hoztak ítéletet (EBHT 2001., I-9067. o.)). E tekintetben lásd még a C-143/99. sz., Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben 2001. november 8-án hozott ítéletet (EBHT 2001., I-8365. o.); a C-308/01. sz., GIL Insurance és társai ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletet (EBHT 2004., I-4777. o.) és a C-128/03. és C-129/03. sz., AEM és AEM Torino egyesített ügyekben 2005. április 14-én hozott ítéletet (EBHT 2005., I-2861. o.). Az ellenkezője tekintetében lásd a 4. lábjegyzetben hivatkozott ítéleteket.

vel nyújtott pénzügyi támogatások behajtását érinti".[7]

32. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a vitatott intézkedést támogatásnak kell tekinteni, a nemzeti bíróság köteles minden olyan intézkedést alkalmazni, amely az adómentesség megítélése miatt hátrányt szenvedő jogalanyok védelméhez szükséges. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy amennyiben, mint a jelen ügyekben is, e nemzeti bíróságok a kért intézkedésnek nem tehetnek eleget, akkor is kötelesek a nemzeti jogban megengedett más védelmi eszközöket biztosítani (például a jogellenes mentesítések végrehajtásának felfüggesztésére irányuló átmeneti intézkedések elfogadása).

33. Azt is figyelembe kell venni, hogy a felperesnek érdeke fűződhet olyan ítélet meghozatalához is, amely csupán megállapítja, hogy az intézkedést támogatásnak kell tekinteni, mivel az ilyen ítélet lehetővé tenné számára, hogy a Bizottságtól a támogatás megtérítését kérje, vagy – feltéve, hogy a követelmények teljesülnek – a nemzeti bíróságnál a támogatásban részesülő vállalkozásokkal szemben a tisztességtelen verseny megállapítása iránti keresetet, illetve az állam közösségi jogból eredő kötelezettségszegése miatti kártérítési keresetet terjesszen elő.[8]

34. Számomra ezért úgy tűnik, hogy a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdésről nem állapítható meg, hogy *nyilvánvalóan* nem áll összefüggésben az alapeljárás tárgyával, következésképpen a Bizottság és a belga hatóságok által emelt elfogadhatatlansági kifogást el kell utasítani.

Az ügy érdeméről

35. A következőkben azt vizsgáljuk, hogy a vállalkozások számára hajtómotoradó alóli mentességet biztosító vitatott intézkedést az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak kell-e tekinteni.

36. Az Air Liquide erre a kérdésre igenlő választ ad, azzal az indokolással, hogy a jelen ügyben a támogatáshoz szükséges valameny-

7 – A C-351/90. sz., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires et Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet (EBHT 1991., I-5505. o. o.) 12. pontja (kiemelés tőlem). E tekintetben lásd még például a C-34/01–C-38/01. sz. Enirisorse-ügyben (egyesített ügyek) 2003. november 27-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14243. o.) 42. pontját és a C-71/04. sz., Xunta de Galicia ügyben 2005. július 21-én hozott ítélet (EBHT 2005. I-7419. o.) 49. és 50. pontját.

8 – E tekintetben lásd a Banks-ügyben hozott, a 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 80. pontját. Lásd még Tesauro főtanácsnoknak a C-142/87. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1989. szeptember 19-én ismertetett indítványának a 7. pontját (az ügyben 1990. március 21-én hoztak ítéletet [EBHT 1990., I-959. o.]), valamint Jacobs főtanácsnoknak a C-368/04. sz., Transalpine Ölleitung in Österreich ügyben 2005. november 29-én ismeretett indítványának a 86. pontját (a Bíróság előtt folyamatban lévő ügy).

nyi feltétel teljesül. Egyrészről ugyanis a szóban forgó adómentességet állami forrásból finanszírozzák, másrészről, szelektív jellegénél fogva, alkalmas arra, hogy gazdasági előnyt nyújtson a kedvezményezett vállalkozások számára (e tekintetben a felperes előadja, hogy a szóban forgó adómentességben csak két vállalkozás részesülhet: az SA Fluxys a tartományi, a SA Distrigaz pedig a helyi adó tekintetében). Ezenfelül a szóban forgó intézkedések torzítják a versenyt, és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, mivel az energiaszektor liberalizációja következtében a földgáztermelés, a földgázszállítás és az elosztás piacát jelentős számú, határokon átnyúló kereskedelmi tranzakció jellemzi, ami azt eredményezi, hogy az ágazatban működő bármely vállalkozás számára nyújtott támogatás elkerülhetetlenül a fenti következményekhez vezet.

37. A Ville de Seraing és a Province de Liège, csakúgy, mint a belga kormány, hasonló érvekre hivatkozva ezzel szemben úgy véli, hogy a fenti intézkedések a Szerződés értelmében nem tekinthetőek támogatásnak. Elsősorban azért nem, mert jellegüknél fogva nem alkalmasak a verseny torzítására, sem a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására. A gáz ágazatban működő helyi vállalkozások valójában mindig monopolhelyzetben voltak Belgiumban, ezért közöttük nincs is valódi verseny.

38. Emlékeztetni kell elsősorban arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében annak eldöntéséhez, hogy valamely állami intézkedést állami támogatásnak kell-e tekinteni, négy feltétel együttes teljesülésére van szükség: i. az intézkedésnek szelektív előnyt kell nyújtania bizonyos vállalkozások számára vagy bizonyos termékek előállításához; ii. az előnyt közvetetten vagy közvetlenül állami forrásból kell finanszírozni; iii. az intézkedésnek torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie; iv. képesnek kell lennie arra, hogy hatást gyakoroljon a tagállamok közötti kereskedelemre. [9]

39. i. Ami az első feltételt illeti, nyilvánvalónak tűnik számomra az, hogy a vitatott intézkedések a szóban forgó mentességben részesülő vállalkozások számára előnyt nyújtanak. Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „a támogatás fogalma nemcsak az olyan pozitív juttatásokat foglalja magában, mint a szubvenciók, hanem azon állami beavatkozásokat is, amelyek különböző módon könnyítenek a terheken, amelyek általában a vállalkozások költségvetését terhelik, és amelyek ugyanolyan természetűek, és azonos hatásúak, de nem minősülnek a szó szoros értelmében vett szubvenciónak". [10]

9 – Lásd például a C-278/92–C-280/9. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-4103.o.) 20. pontját; a C-482/099. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-4397. o.) 68. pontját és a C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspäsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-7747. o.) 74. pontját.

10 – A C-6/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1999. május 19-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2981. o.) 16–17. pontja. Lásd még a C-387/92. sz., Banco Exterior de España ügyben 1994. március 15-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-877. o.) 14. pontját és a C-200/97. sz. Ecotrade-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 1998., I-7907. o.) 34. pontját.

40. Ez különösen vonatkozik azokra az intézkedésekre, amelyek – a jelen ügyhöz hasonlóan – bár nem járnak együtt állami források átruházásával, az „egyes vállalkozások számára olyan adómentességet biztosítanak [...], amelyek a kedvezményezetteket kedvezőbb pénzügyi helyzetbe hozzák, mint a többi adóalanyt". [11]

41. Ez is szelektív előnynek minősül, amennyiben a mentességek kizárólag a földgázágazatban működő vállalkozásokra vonatkoznak.

42. E tekintetben számomra nem tűnik alkalmazhatónak az az – alperes hatóságok által nem is hivatkozott – ítélkezési gyakorlat, amelynek értelmében nem tekinthető szelektív jellegűnek (és ezáltal kiesik az EK 87. cikk szerinti állami támogatás fogalma alól) az olyan eltérő bánásmód, amely bizonyos vállalkozások vagy meghatározott tevékenységkörök számára előny nyújt, de „az a rendszer, amelynek részét képzi, jellegéből vagy általános szerkezetéből kifolyólag igazolja létezését". [12] Ebbe a kategóriába tartozhat az adózást érintő eltérő bánásmód is, feltéve, hogy azt az adórendszer nélkülözhetetlen követelményei teszik szükségessé, [13] és nem csupán a szóban forgó intézkedés meghozatalán keresztül megnyilvánuló általános állami célkitűzés és szándék következményei. [14]

43. Márpedig a jelen esetben a vitatott intézkedést olyan meggondolások ösztönözték, amelyeket nehéz az adórendszer szerves részét képző indokokhoz visszavezetni. Ugyanis olyan intézkedésekről van szó – ahogyan azt a tárgyaláson a belga kormány is egyértelművé tette –, amelyeket a 70-es évek elejétől kezdve vezettek be (azaz az olajválság idején), kizárólag az olajat helyettesítő megújuló energiaforrások támogatása céljából, és amelyek lényege az volt, hogy a földgázágazatban működő vállalkozásokat kedvezőbb pénzügyi helyzetbe hozták.

44. ii. Ugyanilyen egyértelműnek tűnik számomra az, hogy a szóban forgó előnyt állami forrásból finanszírozták. E tekintetben elegendő azt kiemelni, hogy a szóban forgó mentesség eredményeként a belga hatóságok olyan adójövedelem beszedéséről mondtak le, amelyet egyébként megkaptak volna. Ezek az intézkedések tehát addicionális terhet róttak az államra.

11 – Uo., 16. pont.

12 – Az Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben 2001. novembrer 8-án hozott, fent hivatkozott ítélet 42. pontja. Lásd még e tekintetben a 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítélet (EBHT 1974., 709. o.) 33. pontját és a C-351/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-8031. o.) 42. pontját.

13 – Lásd különösen a GIL Insurance és társai ügyben hozott, a 6. lábjegyzetben hivatkozott ítéletet, amelyben a Bíróság „a biztosításokra vonatkozó nemzeti adórendszer jellege és szerkezete alapján indokoltnak" ítélt egy olyan intézkedést, amelynek célja az, hogy „megakadályozza (a biztosítási díjra kivetett adó) és az ÁFA általános rátája közötti egyenlőtlenségből az (elektronikai) készülékek bérleti vagy eladási árának, illetve a társított biztosítás árának manipulásával történő nyeresegszerzésre irányuló gyakorlatot" (74. pont).

14 – Lásd például a Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2002. szeptember 26-án hozott, a 12. lábjegyzetben hivatkozott ítéletet, amelyben a Bíróság elutasította a Spanyol kormány azon érvelését, miszerint az ipari járműpark felújítását célzó intézkedés kieshet az állami támogatássá történő minősítés alól, amennyiben célja a környezetvédelem és a közúti közlekedés biztonsága (43. pont).

45. iii. Ennél összetettebbnek tűnik a szóban forgó intézkedések versenyellenes hatására vonatkozó feltétel teljesülésének bizonyítása.

46. Elvben igenlő választ kellene adni e kérdésre, különösen, ha abból a megállapításból indulunk ki, hogy a Bíróság e kérdéshez kifejezetten kiterjesztő módon közelít. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az olyan, – a jelen ügy alapjául szolgálóakhoz hasonló – intézkedések, amelyek „célja, hogy olyan költségektől szabadítsanak meg egy adott vállalkozást, amelyeket annak rendes körülmények között a napi vállalatvezetés és rendeltetésszerű működés során viselnie kellene, elvben torzítják a versenyt". [15] A Bíróság más esetben egyértelművé tette, hogy ez a követelmény már azzal is teljesül, ha az intézkedés a verseny torzításával fenyeget. [16]

47. Emlékeztetni kell ugyanakkor arra, hogy a jelen ügyben a belga hatóságok még a verseny torzításának lehetőségét is vitatják, mivel szerintük az állítólagos támogatásban részesülő vállalkozások (Distrigaz és Fluxys) olyan ágazatokban működnek (gázszállítás, gázszolgáltatás és gázellátás), amelyekre jogszerű monopóliumhelyzet jellemező, és esetükben a versenyhelyzet eleve kizárt.

48. Jóllehet a rendelkezésre álló információ alapján nem lehet egyértelmű választ adni erre a kérdésre, számomra úgy tűnik, hogy az iratokban szereplő egyes adatok a belga hatóságok érvelésétől eltérő megállapításokhoz vezetnek, amennyiben arra engednek következtetni, hogy a vitatott intézkedésből hasznot húzó vállalkozások a piac más szereplőivel – igaz, egyelőre korlátozott mértékben – versenyhelyzetben lehetnek.

49. A Belga Versenytanács nemrég hozott határozatából kitűnően – amelyet a Ville de Seraing mellékelt észrevételeihez – a Distrigaz, bár „a gázpiac liberalizálása előtt monopolhelyzetet élvezett a gázszolgáltatás terén", jelenleg „*kvázi* monopolhelyzetben" van. Ugyanezen határozatában a Versenytanács azt is rögzítette, hogy a Fluxys „a földgázszállítás terén *kvázi monopolhelyzetben van, e helyzet azonban nem jogszabályokon alapul*". [17]

15 – A C-156/98. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-6857. o. o.) 30. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

16 – Lásd a 730/79. sz., Philip Morris kontra Bizottság ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítélet (EBHT 1980., 2671. o.) 11. és 12. pontját; a 40/85. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1986., 2321. o.) 22. pontját; lásd még az Elsőfokú Bíróság T-214/95. sz., Vlaams Gewest kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének (EBHT 1998., II-717. o. o.) 46. pontját és a T-35/99. sz., Keller és Keller Meccanica kontra Bizottság ügyben 2002. január 30-án hozott ítélet (EBHT 2002., II-261. o.) 85. pontját.

17 – 2003-C/C-31. sz., 2003. április 7-i határozat, *Revue Trimestrielle de Jurisprudence 2003/02.* szám, 15. és azt követő oldalak, 6.2.1. pont; kiemelés tőlem.

50. Emlékeztetnünk kell arra, hogy e tekintetben a Bizottság is hangsúlyozza egyik határozatában – amelyre szintén a Ville de Seraing utal beadványaiban –, hogy a gázszolgáltatási ágazatban a Distrigaz a belga piacon aktív szerepet játszó vállalkozások révén egyre növekvő versenyhelyzetben találja magát, és felvázolja annak lehetőségét, hogy a jövőben más versenytárs is belép e piacra. [18]

51. Meg kell jegyezni, hogy a kedvezményezett vállalkozások nemcsak a földgáz szállításában, szolgáltatásában és ellátásában vállalnak szerepet Belgiumban, hanem számos olyan kiegészítő szolgáltatást is nyújtanak (például tárolás, vevőszolgálat, vásárlói tanácsadás), amelyet vitathatatlanul a szabad verseny keretei között tesznek.

52. Végezetül: az iratokból megállapítható, hogy ugyanazt az infrastruktúrát, amelyet a Distrigaz és a Fluxys az állítólagosan monopolhelyzetben végzett tevékenységéhez használ, felhasználják a más tagállamok fogyasztóinak földgázellátása érdekében a belga területen átmenő tranzitszolgáltatások nyújtásához, azaz olyan nemzetközi szállítási műveletek keretében is, amelyek vonatkozásában a mentesség révén kedvezményezett vállalkozások nyilvánvalóan versenyhelyzetben állnak az Unió más államaiban honos egyéb gazdasági szereplőkkel.

53. A fenti megfontolások együttes vizsgálata alapján valószínűsíthető, hogy a kedvezményezett vállalkozásoknak nyújtott támogatási intézkedések jellegüknél fogva, legalábbis esetlegesen, alkalmasak a verseny torzítására azokban a gazdasági ágazatokban, ahol mind nemzeti, mind nemzetközi szinten zavartalanul érvényesülnek a verseny játékszabályai. Valójában azok az adómentességek, amelyek olyan adóterhektől szabadítják meg a vállalkozásokat, amelyeket a mentesség hiányában viselniük kellene, befolyásolhatják az általuk kínált különböző termékek vagy szolgáltatások fogyasztói árát.

54. iv. Végezetül, ami a vitatott intézkedésnek a Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt hatását illeti, emlékeztetni kell arra, hogy szemben azzal, amit a belga hatóságok feltehetően javasolnak, valamely támogatás abban az esetben is képes a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására, ha a kedvezményezett vállalkozás csak helyi és regionális szinten működik, és nem vesz részt a határokon átnyúló kereskedelemben. A támogatás azt eredményezheti, hogy az adott kedvezményezett fenntarthatja, esetenként növelheti tevékenységét, következésképpen a más tagállamban honos vállalkozások számára csökken az adott állam piacára való belépés lehetősége. [19]

18 – A Bizottság C(2003) 582. sz. 2003. február 13-i határozata, a COMP/M. 3075., 3076., 3077., 3078., 3079. és 3080. sz., ECS kontra Intercomunale IVEKA és társai ügy 39. és 40. pontja.

19 – Lásd az Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben hozott, a 9. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 78. és 82. pontját.

55. Ez különösen igaz az olyan piacokra, mint a gázpiac, amelyet – a gázpiac liberalizációjáról szóló második közösségi irányelv [20] hatálybalépését követően – növekvő verseny jellemez, határokon átnyúló viszonylatokban is. Az ilyen piacon nyújtott támogatás – még ha korlátozott is – további akadályt gördíthet az adott ágazat tényleges megnyitása elé, következésképpen a tagállamok közötti kereskedelmet is veszélyeztetheti.

56. A fenti következtetések alapján úgy vélem, hogy a jelen ügyben az EK 87. cikk (1) bekezdésében meghatározott valamennyi feltétel teljesül, így a szóban forgó mentesség a fenti rendelkezés szerinti állami támogatásnak minősül.

57. Ezért azt javasolom a Bíróság számára, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok számára e tekintetben úgy válaszoljon, hogy a kizárólag a földgázállomásokon használt motoroknak a helyi és tartományi hajtómotoradó alóli mentesítése az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősül.

20 – A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 98/30/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 176. o.., 57. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 230. oldal).

A második kérdésről (C-41/05. sz. ügy)

58. Második kérdésével a Tribunal de première instance de Liège azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a jelen ügyben szóban forgó tartományi hajtómotoradó alóli mentességben nem részesülő adózó keresetét elbíráló nemzeti bíróság kötelezheti-e a fenti adót beszedő hatóságot arra, hogy az adót térítse vissza az adózó részére, ha e bíróság megállapítja, hogy a hatóság azt *de jure* vagy *de facto* nem követelheti a kedvezményezettől.

59. Ez a kérdés az Air Liquide azon állításából ered, miszerint a jelen ügyben az összeegyeztethetetlen támogatás visszatérítése teljesen lehetetlen. Ugyanis mivel a támogatás formája adómentesség, annak a kedvezményezett vállalkozásoktól való visszatérítése azt jelentené, hogy ez utóbbiakat olyan adóval terhelik, amely alól éppenséggel mentesítve vannak. Az ilyen visszatérítés, amennyiben azt bíróság rendeli el, az Air Liquide szerint ellentétes lenne a belga alkotmánnyal, különösen a 170. cikk (1) bekezdésével, amelynek értelmében az állam javára jövedelmet biztosító adót törvényben kell megállapítani. Következésképpen az eredeti *status quo* visszaállításának egyetlen módja az lenne, ha a hatóságot arra kötelezné, hogy a mentességben nem részesülő vállalkozások által jogellenesen befizetett adót térítse vissza e vállalkozások számára.

60. A belga hatóságok és a Bizottság azonban elvetik ezt a választ, azzal az érveléssel, hogy a megfizetett adó visszatérítése nem eredményezné az intézkedés esetleges versenyellenes hatásainak megszüntetését, hanem épp ellenkezőleg: növelné az intézkedés kedvezményezettjeinek számát, és így bizonyos értelemben növelné a versenyjogi szabályok megsértésének eseteit. A Bizottság kiemeli, hogy a vitatott adó jogcímén megfizetett összegek visszatérítésének követelése helyett az Air Liquide-nek annak érdekében kellene eljárnia, hogy az államot az adómentességben helytelenül részesült vállalkozások számára nyújtott jogellenes támogatás visszatérítésére kötelezzék.

61. Haladéktalanul meg kell jegyeznünk, hogy az Air Liquide érvelése számomra egyáltalán nem tűnik meggyőzőnek, két okból sem.

62. Az első: számomra nem úgy tűnik, hogy a felperes által hivatkozott körülmények lehetetlenné teszik az esetlegesen jogellenes támogatási intézkedés alapján nyújtott támogatás visszatérítését.

63. Köztudomású ugyanis, hogy a Bíróság már egyértelművé tette általánosságban és a jogellenes támogatások visszatérítésével kapcsolatban különösen, hogy „a közösségi rendelkezésekből eredő kötelezettségszegésének igazolására a tagállam nem hivatkozhat *saját belső jogrendjének rendelkezéseire, gyakorlatára vagy körülményeire*". [21]

64. Különösen a Bíróságnak az Air Liquide által a jelen ügyben felhozotthoz hasonló kifogásra is volt már alkalma válaszolni. Miután emlékeztetett arra, hogy „a jogellenes támogatás visszatérítéssel való megszüntetése a jogellenesség megállapításának logikus következménye, [és hogy] ez a következmény nem függhet a támogatás nyújtásának módjától", a Bíróság megállapította, hogy „amennyiben a támogatást adómentesség formájában nyújtották, amelynek jogellenessége megfelelően megállapításra került, nem helyes az az érvelés [...], miszerint a szóban forgó támogatás visszatérítésének feltétlenül adó-visszatérítés formájában kell történnie, amelynek végrehajtása teljesen lehetetlen lenne. Valójában „a hatóságoknak [pusztán] olyan intézkedéseket [kellene] hozniuk, amelyekben arra kötelezik a támogatásban részesülő vállalkozásokat, hogy a számukra jogellenesen nyújtott adómentességnek megfelelő összeget fizessék meg". [22]

65. Más szavakkal – az Air Liquide érvelésével ellentétben – arra a következtetésre kell jutni, hogy a most vizsgálthoz hasonló esetekben a nemzeti bíróság visszatérítésre

21 – Lásd a C-74/89. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1990. február 21-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-491. o. o.) 8. pontját; kiemelés tőlem. Lásd még a 14/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1989. november 14-én hozott ítélet (EBHT 1989., 3677. o.) 25. pontját.

22 – A C-183/91. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1993. június 10-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-3131. o.) 15–17. pontja.

vonatkozó rendelkezése nem egy „nemlétező" adónak a mentesített vállalkozások vonatkozásában történő alkalmazását jelentené, hanem csupán a mentességet biztosító rendelkezés alkalmazásának mellőzését (amelyből az „általános" adórendszer érvényesülése következik), a támogatást nyújtó hatóság arra irányuló kötelezettségével, hogy jogellenes magatartása következményeit úgy szüntesse meg, hogy a kedvezményezettektől beszedi a jogellenesen nekik ítélt támogatásnak megfelelő összeget.

66. Azonban a Bíróság már határozott a jelen ügy felperese által előterjesztett visszatérítés iránti keresethez hasonló ügyekben. Úgy ítélte, hogy arra kizárólag az adó jellegű közterhek révén finanszírozott támogatások esetén van lehetőség, azaz olyan esetben, amikor a jogellenes állami támogatás abból áll, hogy bizonyos személyeknek kedvező szubvenciók formájában a kifejezetten ennek érdekében kivetett adóból (azaz éppen az adó jellegű közteherből) származó bevételeket biztosítanak. [23]

67. Ezekben az esetekben ugyanis a vállalkozások által adó címén megfizetett járulékok az állami támogatási intézkedés finanszírozási formáját képezik; tehát „szoros kapcsolat" áll fenn a kivetett adó és a kedvezményezett személyek számára juttatott adókedvezmény között. [24] A Bíróság ezen a jogalapon ismeri el a járulékok visszatérítését, tekintettel arra, hogy a támogatás esetleges jogellenessége *magára* az adóintézkedésre is kiterjed, mivel az a támogatás „szerves részét" képzi.

68. Következésképpen az eredeti *status quo* visszaállításához a nemzeti hatóságoknak – ha valamely támogatásról megállapítják, hogy jogellenes – nemcsak azokkal a vállalkozásokkal kapcsolatban kell eljárást indítaniuk (oly módon, hogy a támogatás visszafizetésére kötelezik őket), amelyek a támogatásból jogellenesen részesültek, hanem azokkal szemben is (az általuk megfizetett összeg visszatérítésének elrendelésével), amelyeknek a jogellenes támogatást finanszírozniuk kellett. [25]

69. Az adómentesség biztosítását illetően ezzel szemben a Bíróság kifejezetten kizárta azt a lehetőséget, hogy a nemzeti bíróság elfogadja az adó címén megfizetett összeg visszatérítésére irányuló kérelmet. Az állandó ítélkezési gyakorlatból egyértelműen következik, hogy ilyen esetekben „a kötelező járulékok megfizetésére köteles adóalanyok

23 – Lásd a C-261/01. és C-262/01. sz., Van Calster és társai egyesített ügyekben 2003. október 21-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-12249. o.) 53. és 54. pontját.

24 – Az adó és a támogatási intézkedés között fennálló kapcsolat fontossága tekintetében lásd a C-174/02. sz. Streekgewest-ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-85. o.) 22. pontját. Lásd még a C-266/04–C-270/04., C-276/04. és C-321/04–C-325/04. sz., Casino France és társai egyesített ügyekben 2005. október 27-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9481. o.) 40. és 41. pontját.

25 – E tekintetben lásd az Enirisorse-ügyben hozott, a 7. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 44. és 45. pontját.

annak érdekében, hogy kivonják magukat a járulék megfizetése alól", [26] vagy annak érdekében, hogy „azt részükre visszatérítsék", [27] nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek.

70. Ennek oka az, hogy a jogellenes támogatási intézkedést nem maga az adóintézkedés, hanem az egyes adóalanyokat érintő mentesség testesíti meg. [28] És a támogatás meglétét támadó felperesnek pontosan ezt a mentességet – és az adóintézkedésnek csak ezt a vetületét – kell vitatnia. [29]

71. Márpedig számomkra egyértelműnek tűnik, hogy a jelen ügy pontosan ez utóbbi kategóriába tartozik. Mint ahogyan arról korábban meggyőződhettünk, a támogatást jelen esetben kifejezetten a földgázágazatban működő vállalkozások számára a Province de Liège által nyújtott, hajtómotoradó alóli mentesség testesíti meg.

72. Ki kell még emelni azt, hogy az Air Liquide és más adóalanyok által a hajtómotoradó jogcímen megfizetett összegek célja nem a támogatási intézkedés finanszírozása, hanem pusztán az adót beszedő helyi hatóságok általános költségvetésének növelése. Más szóval: az adó jellegű közterhekre vonatkozó ügyektől eltérően a vitatott adó címén beszedett összegek nem célhoz kötöttek.

73. Ezenkívül a hajtómotoradó és a földgázágazatban működő vállalkozások mentesítése nyilvánvalóan egymástól eltérő és egymástól független intézkedésnek foghatók fel. Mint ahogyan ugyanis azt a belga kormány a tárgyaláson megerősítette, a belga helyi hatóságok többsége még jóval a vitatott adómentesség elfogadása előtt bevezette a hajtómotoradót. A Laboratoires Boiron ügy alapjául szolgáló adótól eltérően (amelyre a 29. lábjegyzetben utaltam), a vitatott adó bevezetése jelen esetben nem olyan gyakorlati intézkedés, amely kapcsolatban áll a földgáz ágazatban működő vállalkozások számára biztosított támogatási intézkedés elfogadásával. Ellenkezőleg: mint ahogyan arra rámutattam, a helyi hatóságok bevételének növelését célzó általános adónak felel meg.

74. Ezért pontosan a fenti (csupán a 70-es évektől bevezetett) adómenteségek alapoztak meg gazdasági előnyt a földgázágazatban működő vállalkozások számára. Következésképpen az Air Liquide-nek az adóintézkedés eme szeletét kellett volna vitatnia, oly módon, hogy annak eltörlését és a támogatás kedvezményezettektől történő visszatérítését

26 – A Banks-ügyben hozott, a 3. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 80. pontja. Ugyanebben az értelemben lásd az EKW és Wein & Co. ügyben hozott, a 4. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 52. pontját, valamint az Idéal tourisme ügyben hozott, a 4. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 20. pontját.

27 – A Casino France és társai ügyben hozott, a 24. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 44. pontja.

28 – E tekintetben lásd különösen Stix-Hackl főtanácsnoknak a Casino France ügyeben 2005. július 14-én ismertetett indítványának a 38. pontját (hivatkozás a 24. lábjegyzetben).

29 – Más lett volna a válasz, ha maga az adó kivetése lett volna jogellenes, amennyiben az adó célja olyan jogellenes helyzet létrehozása, amely egyeseknek kedvez, mint C-526/04. sz., Laboratoires Boiron ügyben, amely ügyre vonatkozó indítványomat a mai napon ismertettem (és amelyre e tekintetben részletesen is hivatkozom). Ebben az ügyben „asszimetrikus" módon kivetett adóval találkozunk, mivel az adó a gazdasági szereplőknek kizárólag egy csoportjára vonatkozik, és más, az előzőekkel versengő vállalkozásokra nem; valamint az adót kifejezetten és *csak* azért vezették be, hogy a hatálya alá nem tartozó vállalkozásoknak kedvezzen. Szoros kapcsolat van tehát az adó és a támogatás között, akár egy érem két oldala között, ugyanis az adó alá nem eső vállalkozásoknak nyújtott előny pontosan megegyezik a megadóztatott vállalkozásokat sújtó teherrel. Az ehhez hasonló helyzetekben a közösségi versenyjogi szabályok értelmében magának az adónak a kivetése tekinthető jogellenesnek.

követeli. Azzal, hogy ehelyett a Province de Liège-nek megfizetett összegek visszatérítését kéri, a felperes valójában az adóintézkedés egészének jogszerűségét vonja kétségbe.

75. Végezetül rá kell mutatni arra, hogy az a megállapítás, miszerint a jelen ügyhöz hasonló esetben az adóintézkedés egészében véve érvénytelen, végső soron túlzott mértékű, és semmilyen módon nem indokolható hatást gyakorolna az állami költségvetésre. Míg a hajtómotoradó általános adónak felel meg, amelynek nagyon széles alkalmazási köre van, a vitatott mentességben csupán rendkívül korlátozott számú vállalkozás részesül. Ezért a támogatásnak a kedvezményezettektől történő visszatérítése helyett az Air Liquide által is szorgalmazott általános visszatérítés jelentős adóbevételtől fosztaná meg az államot (vagy a helyi hatóságokat) csupán azért, mert (feltételezés szerint) egy bizonyos piac vállalkozásait jogellenesen mentesítette az adó alól. [30]

76. Fenti megfontolások alapján azt javasolom a Bíróság számára, hogy a Tribunal de première instance de Liège által elé terjesztett második kérdésre úgy válaszoljon, hogy a hajtómotoradóhoz hasonló adó megfizetésére kötelezett vállalkozások annak érdekében, hogy az általuk a fenti adó jogcímén megfizetett összeget részükre visszatérítsék, nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek.

A harmadik kérdésről (C-41/05. sz. ügy)

77. Harmadik kérdésével a Tribunal de première instance de Liège azt kérdezi a Bíróságtól, hogy vajon a hajtómotoradót az EK 25. cikk által tiltott, a behozatali vagy kiviteli vámokkal azonos hatású díjnak kell-e tekinteni, amennyiben úgy tűnik, hogy az adót valamely tartomány vagy település *de facto* a területén kívülre szállított ipari gáz esetén szedi be, míg az ugyanilyen körülmények mellett szállított földgáz mentes ezen adó alól?

78. Az Air Liquide, valamint a Bizottság és a belga hatóságok teljes egészében eltérő válaszokat adnak erre a kérdésre. Amíg az Air Liquide úgy véli, hogy az EK 25. cikkében meghatározott valamennyi feltétel teljesül, a Bizottság és a belga hatóságok ezzel ellentétes véleményt fogalmaznak meg.

30 – E tekintetben lásd Jacobs főtanácsnoknak a Transalpine Ölleitung in Österreich ügyben ismertetett indítványának a 83. és 90. pontját (hivatkozás a 8. lábjegyzetben).

79. A magam részéről emlékeztetni kívánok elsősorban arra, hogy a fenti rendelkezés értelmében „a tagállamok között tilos bármilyen behozatali vagy kiviteli vám és az azzal azonos hatású díj. Ezt a tilalmat a fiskális vámokra is alkalmazni kell".

80. Azonos hatású díjnak e rendelkezés értelmében azt az adót kell tekinteni, amely a vámhoz hasonlóan kiviteli vagy behozatali ügyletekre vonatkozik, és amely a tagállamok közötti határok átlépésének tényéből vagy alkalmából eredően sújt valamely árucsoportot. [31]

81. Meg kell jegyezni azonban, hogy a szóban forgó adót nem egy bizonyos határ átlépése miatt vetik ki. Mint ahogyan az a tartományi rendelet 3. cikkéből is egyértelműen következik, a hajtómotoradó kivetésének kiváltó oka nem egy adott határ átlépése, hanem egy bizonyos motor adott vállalkozás körében való használata. Ezt az adót a Province de Liège tartomány területén valamennyi olyan vállalkozásra kivetik, amely gazdasági tevékenységéhez motort használ fel.

31 – Lásd többek között a 46/76. sz. Bauhuis-ügyben 1977. január 25-én hozott ítélet (EBHT 1977., 5. o.) 9. és 10. pontját; a C-485/93. és C-486/93. sz. Simitzi-ügyben 1995. szeptemer 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-2655. o.) 15. pontját és a C-347/95. sz. UCAL-ügyben 1997. szeptember 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4911. o.) 18. pontját.

82. Ezért erre a kérdésre azt a választ javasolom, hogy a Province de Liège által a hajtómotorokra kivetetthez hasonló adó, amely kizárólag azt a motort sújtja, amelyet az ipari gáznak a nyomásszabályozó-állomások felállítását igénylő nagynyomású vezetékekben történő szállítása érdekében működtetnek, nem minősül az EK 25. cikk szerinti azonos hatású díjnak.

A negyedik kérdésről (C-41/05. sz. ügy)

83. Negyedik kérdésével a Tribunal de première instance de Liège azt kérdezi a Bíróságtól, hogy vajon a hajtómotoradót az EK 90. és azt követő cikkei által tiltott belső adót kivető intézkedésnek kell-e tekinteni.

84. Az Air Liquide szerint ugyanis a vitatott adó hátrányosan megkülönböztető jellegű, mivel kizárólag az ipari gáz föld alatti vezetékekbe történő pumpálásához szükséges motorok használatát sújtja; ezt a szállítási módot tehát bünteti az ipari gáz egyéb szállítási módjaival, különösen a kamionos szállítással szemben. Mivel a kamionnal szállított gáz alapvetően nemzeti eredetű, a vezetékrendszeren keresztül szállított gáz nagy része pedig behozatalból ered, a felperes arra a következtetésre jut, hogy a vitatott intézkedés a Belgiumban előállított ipari gáznak kedvez a behozott gázzal szemben.

85. A Bizottság és a belga hatóságok teljes egészében elutasítják ezt az indokolást, az alább röviden kifejtett indokok alapján.

86. Emlékeztetni kell elsősorban arra a közismert tényre, hogy az EK 90. cikk célja az, hogy szabályos versenyfeltételek mellett biztosítsa az áruk tagállamok közötti szabad mozgását, a védelem minden olyan formájának kiiktatásával, amely a más tagállamból származó termékekre nézve hátrányosan megkülönböztető belső adó alkalmazásából eredhet. Más szavakkal: a rendelkezés célja „a belső adórendszer teljes semlegességének a hazai termékek és a behozott áruk közötti verseny vonatkozásában való biztosítása". [32] A fenti rendelkezésben megfogalmazott tiltást minden olyan esetben alkalmazni kell, amikor valamely adó kivetése azzal jár, hogy a hazai termelés javára korlátozza a más tagállamból származó termékek behozatalát. [33]

87. Számomra azonban úgy tűnik, hogy a szóban forgó adó kivetésénél egyáltalán nem ez a helyzet. A szóban forgó teher nem valamely termék, hanem a Province de Liège területén (motor felhasználásával) gyakorolt gazdasági tevékenység megadóztatására szolgál. Ahogyan azt a tárgyaláson a belga kormány is hangsúlyozta, több helyi hatóság a hajtómotort a gazdasági szereplők teherviselő képességének fokmérőjeként tartja számon.

88. Számomra ezért egyértelmű – ahogyan azt a belga hatóságok és a Bizottság is állítja –, hogy a vitatott adót objektív és átlátható, de elsősorban olyan szempontok alapján vetették ki, amelyek teljes egészében függetlenek a szóban forgó gazdasági tevékenység keretében előállított vagy felhasznált termékek eredetétől (vagy céljától).

89. Az Air Liquide által szállított külföldi eredetű gáz megadóztatása számomra egyértelműen közvetett és nem szándékozott következménynek tűnik, amelynek alapja az Air Liquide-nek a saját gázszállítási tevékenységének gyakorlási módjára vonatkozó döntése (vagyis az, hogy a motor felhasználását igénylő vezetékrendszert használ). Ahogyan azt korábban a Bíróság is helyesen megállapította: „az a tény, hogy valamely teher [...] az adott vállalkozások gazdasági felépítésének sajátosságaiból adódóan másmás hatást gyakorol az egyes vállalkozások önköltségi árképzésére [...], nem érinti [az EK 90. cikk] alkalmazását". [34]

32 – A 252/86. sz. Bergandi-ügyben 1988. március 3-án hozott ítélet (EBHT 1988., 1343. o.) 24. pontja.

33 – Lásd például A Bergandi-ügyben hozott, az előző lábjegyzetben hivatkozott ítélet 24. és 25. pontját; a 171/78. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 1980. február 27-én hozott ítélet (EBHT 1980., 447. o.) 5. pontját és a C-45/94. sz., Ayuntamiento de Ceuta ügyben 1995. december 7-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4385. o.) 29. pontját.

34 – A 32/80. sz. Kortmann-ügyben 1981. január 28-án hozott ítélet (EBHT 1981., 251. o.) 29. pontja.

90. Másrészről, ahogyan arra a Belga kormány is rámutatott, teljesen általános, hogy a különböző adók eltérő módon sújtják az egymással versengő vállalkozásokat, amelyek nem azonos módon építik fel kereskedelmi és ipari tevékenységüket. Például az Air Liquide versenytársai által előállított gáz szárazföldi szállításához szükséges kamionokra kivetett útadó a versenytársakat terheli, és nem az Air Liquide-et.

91. Nyilvánvalónak tűnik továbbá az, hogy az adó nem protekcionista jellegű, ha figyelembe vesszük, hogy a Province de Liège területén előállított valamennyi termékre, amelynek előállításához a vállalkozásnak motort kell használnia, kivetik a vitatott adót, azonban ha ugyanazt a terméket máshol (pontosabban a tartományi határon kívül) állítják elő, és szállítják a Province de Liège területére eladás céljából, akkor nem.

92. Ezt a következtetést az – a kérdést feltevő bíróság által felhozott – tény sem vonhatja kétségbe, miszerint a szóban forgó adórendszer eltérően kezeli a földgáz és az ipari gáz szállítását. Még ha ez lenne is a helyzet, és elismerjük, hogy két egymással versengő termékről van szó, akkor is azt a következtetést kellene levonni, hogy a szóban forgó adó paradox módon a behozott terméknek – azaz a fölgáznak – kedvez a hazai termelésben is előállítható termékekkel – azaz az ipari gázzal – szemben. Mindazonáltal az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ilyen típusú, a nemzeti termékeket hátrányosan megkülönböztető adóintézkedés nem tartozik az EK 90. cikk hatálya alá. [35]

93. Fenti megfontolások alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára úgy válaszoljon, hogy az olyan adó, mint amilyen a jelen ügy tárgyát képező hajtómotoradó, nem minősül az EK 90. cikk szerinti hátrányosan megkülönböztető adót kivető intézkedésnek.

Az ötödik kérdésről (C-41/05. sz. ügy)

94. Ötödik kérdésével a Tribunal de première instance de Liège azt kívánja megtudni, hogy vajon a hajtómotoradót megfizető adózó megalapozottan igényelheti-e vissza az adót 1992. július 16-ától, a Legros és társai ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet kihirdetésének napjától, amennyiben a harmadik és negyedik kérdésekre igenlő választ kell adni.

35 – Lásd például a 86/78. sz. Peureux-ügyben 1979. március 13-án hozott ítélet (EBHT 1979., 897. o.) 32. és 33. pontját és a 68/79. sz. Just-ügyben 1980. február 27-én hozott ítélet (EBHT 1980., 501. o.) 15. és 16. pontját.

95. E tekintetben csupán megállapítom, hogy mivel kizártuk, hogy a szóban forgó intézkedést az EK 25. cikk szerinti, vámokkal azonos hatású díjnak, vagy az EK 90. cikk által tiltott, hátrányosan megkülönböztető belső adónak lehessen minősíteni, szükségtelennek tűnik e kérdés megválaszolása.

V – Végkövetkeztetések

96. A fenti megfontolások alapján azt javasolom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon az előzetes döntéshozatalra elé terjesztett kérdésekre:

– *a C-393/04. sz. ügyben:*

„A kizárólag földgázállomásokon használt motoroknak a helyi hajtómotoradó alóli mentesítése az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősül."

– *A C-41/05. sz. ügyben:*

„1) „A kizárólag földgázállomásokon használt motoroknak a tartományi hajtómotoradó alóli mentesítése az EK 87. cikk szerinti állami támogatásnak minősül.

2) A Province de Liège által az 1998. október 30-i és az 1999. október 29-i tartományi rendelettel bevezetett hajtómotoradóhoz hasonló adó megfizetésére köteles adóalanyok annak érdekében, hogy az ezen adó jogcímén megfizetett összeget részükre visszatérítsék, nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül a fenti adó alóli olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek.

3) A Province de Liège által az 1998. október 30-i és az 1999. október 29-i tartományi rendelettel bevezetett hajtómotoradóhoz hasonló adó nem minősül az EK 25. cikk szerinti azonos hatású díjnak.

4) A Province de Liège által az 1998. október 30-i és az 1999. október 29-i tartományi rendelettel bevezetett hajtómotoradóhoz hasonló adó nem minősül az EK 90. cikk szerinti hátrányosan megkülönböztető, belső adót kivető intézkedésnek."